

616.5-006.37-089.87-089.84

VÝSLEDKY OPERATIVNÍHO LÉČENÍ DERMOIDNÍCH CYST METODOU EXCIZE S PRIMÁRNÍ SUTUROU

Major MUDr. Vladimír HORSKÝ, chir. odd. vojenské nemocnice v Jaroměři

Cystis dermoidalis je onemocnění, které bývá často dosti přehlíženo. Přesto může nemocnému připravit mnoho nepříjemných chvil a ošetřujícímu lékaři starosti při zdlouhavém hojení.

Opětovně jsme se setkali s tím, že terénní lékaři, hlavně ti mladší, toto onemocnění málo znají a odesílají na naše oddělení nemocné pod různými diagnózami, jako fistula perianalis, abscesus reg. sacralis, tumor sacralis apod. Dermoidní cysty se projevují právě nejvíce v letech od 19 do 25 let, to je v době, kdy mladí muži vykonávají vojenskou zákl. službu, a proto si dovolíme v krátkém sdělení poukázat na výsledky z léčení dermoidních cyst na našem oddělení.

Dermoidní cysty jsou obvykle řazeny do skupiny teratomů a většina autorů se domnívá, že vznikají v embryonální době života. Teorií o vzniku dermoidních cyst je několik a nejsou zatím jednotné.

Na našem pracovišti léčíme dermoidní cysty zásadně metodou chirurgickou. Provádíme širokou excizi až do zdravé tkáně a primární suturu. Abscedované cysty zásadně nejdříve inciduujeme a drénujeme. Po ústupu zánětu, asi za 14 dní, provádíme excizi s primární suturou. Otevřenou metodu léčení nepoužíváme. Konzervativní léčení sedacími koupelemi, antibiotiky a alkoholové obklady bez použití operativního výkonu nepoužíváme.

V klidovém stadiu nemocný o onemocnění neví a cysta je náhodně poznána lékařem při periodické prohlídce. U dermoidní cysty nacházíme jednotlivou píštěl nebo několik drobných zevních ústí píštěle ve střední čáře v krajině sakrokokcygeální. Ústí píštěle dermoidní cysty je různé velikosti, od špendlíkové hlavičky až do 5 až 8 mm. Je-li cysta akutně infikována, projevuje se bolestí, zarudnutím, z otvůrků vytéká něco

hnisavé sekrece a často se vytváří píštěl, která může být dosti vzdálena od střední čáry. V literatuře je udáváno, že toto onemocnění je daleko častější u mužů (projevuje se obvykle od 18 do 25 let), u žen se vyskytuje jen asi v 7 %. V 50 až 70 % jsou nacházeny v dermoidní cystě vlasy. Asi v 50 % přicházejí nemocní k operativnímu léčení již po proběhlých, opakovaných akutních zánětech.

Operativní léčení na našem oddělení provádíme v poloze na břiše, se sklopeným hrudníkem a dolními končetinami v úhlu asi 60°, v lokální anestézii 1% prokainem. Umrtnení se nám zdá dostatečné. Celkovou anestézi užíváme u rozsáhlých dermoidních cyst hlavně v tom případě, když píštěl zasahuje daleko laterálně od střední čáry. Večer den před operací a ráno v operační den je připraven nemocný klyzmatem a premedikován. Některé cysty nastříkujeme před operací 2% vodním roztokem metylenové modři pro lepší orientaci. Excizi provádíme elipsovitém řezem ve zdravé tkáni do hloubky až k fascii, bez otevření cysty. Je-li vyústění píštěle více laterálně od střední čáry, takže sutura by byla tahem, provádíme ještě pomocnou excizi kolmo na podélnou osu. Krvácení stavíme horkou rouškou a kompresí, v případě nutnosti provádíme opich jemným cutgutem. Operační ránu šijeme silnějším hedvábím a stehy zakládáme podle Laforeta asi 2 cm od okraje rány hluboko kolmo, kde zabíráme i fascii. Steh vyvedeme na kontralaterální straně a vracíme se zpět, kde propíchnutím asi 3 mm od okraje rány dosahujeme přesně adaptace kůže. Zpočátku jsme uzlíli stehy přes longetu stočenou do válečku, později jsme používali gumové hadičky. V poslední době uzlíme stehy prostě. Po operaci necháváme nemocného ležet na zádech a tím vytváříme určitou kompresi operační rány. V pooperační době první dva dny podáváme Dolsin, 4—5 dní Tinct. opii 3krát denně 15 kapek a tekutou stravu. 9.—10. dne odstraňujeme stehy a rána je již dobře zhojena. Antibiotika v pooperační době prakticky nepoužíváme a nemáme komplikace. Tento způsob léčení zanechává dobrou jizvu, která nedělá potíže.

Na našem chirurgickém oddělení jsme od ledna 1961 do konce května 1965, tedy za necelých 4 a půl roku, operovali celkem 111 nemocných se sakrální dermoidní cystou. Z toho bylo 15 civilních nemocných a z nich jenom 2 ženy. Ostatní naši nemocní byli vojáci. Zvýšený počet dermoidních cyst u obězních nebo u sedavého zaměstnání, jak je v literatuře udáváno, nemůžeme z našeho materiálu potvrdit. Diagnóza dermoidní cysty byla stanovena u našich hospitalizovaných v 1,6 %. Průměrná doba hospitalizace byla 22 dní, což je o něco delší než udává Janovský [18,9] nebo jiní autoři. Minimální doba hospitalizace byla 10 dní, maximální 57 dní. Nutno vidět, že vojáci byli vráceni útvaru již jako schopní služby s úlevami, což ovlivnilo délku hospitalizace. K tomu nás nutí obtíže, které jsou spojeny s prováděním ambulantní léčby. Z našich ope-

rovaných bylo 16 dermoidních cyst před operací abscedováno, a proto bylo nutno provést nejdříve incizi a teprve potom byla provedena excize s primární suturou. Průměrná doba u těchto hospitalizovaných byla 29 dní. V našem materiálu je také zahrnuto 8 cyst, které recidivovaly. 6 z nich bylo prvně operováno v jiném ústavu, 2 recidivy byly operovány u nás. Průměrná doba hospitalizace u nich je 28,9 dne. Odečteme-li z našeho materiálu skupinu cyst abscedovaných a recidivovaných, činí průměrná hospitalizace 20,1 dne. Dále jsme porovnali jednotlivé způsoby vázání stehů a domníváme se, že nejvhodnější je prosté zauzlení, které jsme provedli v 61 případech, a průměrná doba hospitalizace byla 20,7 dne. Uzlení přes gumovou hadičku bylo provedeno ve 23 případech a doba hospitalizace byla 21,7 dne. Uzlení přes longetu bylo provedeno ve 27 případech, doba hospitalizace 24,1 dne. Uzlení přes longetu ani gumovou hadičku nepovažujeme za vhodné; tvoří povrchní kožní nekrozu a zadržovaný sekret v longetě nebo v hadičce může snadno znečistit operační ránu.

Domníváme se, že nejdůležitější při operativním léčení dermoidních cyst s primární suturou je široká excize až ve zdravé tkáni a správné založení stehů, uzavírající operační ránu tak, aby nevznikla mezi fascií a podkožím dutina. Nezdá se nám důležité, zda je použito jako šicího materiálu hedvábí nebo drátu.

Závěr

Zdůrazněna nutnost léčení dermoidních cyst operační metodou. Konzervativní léčení nedoporučeno. Uvedeny výsledky léčení 111 dermoidních cyst metodou excizí a primární suturou. Vyzvednuta důležitost excize až ve zdravé tkáni a správné založení stehů, aby nevznikla dutina mezi fascií a podkožím. Poukázáno u abscedovaných cyst na nutnosti incize a teprve po uklidnění zánětu provedení excize s primární suturou. Popsaná metoda zkracuje nutnou ošetřovací dobu, přináší funkčně dobrou jizvu, má málo komplikací a recidiv, vojáci se vracejí vyléčení k útvarům.

Literatura

1. Canazie, P.: The surgical treatment of sacrococcygeal cysts and fistulas. *Bass. Int. Clin. Ter.* 42, 1962, 1122—5.
2. Carosi, V., Ritteli, D., Laure, R.: Surgical treatment of sacrococcygeal cysts and fistulas. *Minerva Chir.* 16, 1961, 297—307.
3. Mc Cune, W. S.: Management of sacrococcygeal tumors. *Ann. Surg.* 159, 1964, 911—8.
4. Czechra, M.: A Casse of dermoid cyst of the terminal cone coexisting with spina bifida of the sacral bene and with a dermal sinus. *Neurol. Neurochir. Psychiat. Pol.* 13, 1963, 141—4.
5. Fabre, A., Lagrave, et al.: Technic for simple and radical treatment of sacrococcygeal fistulas and cysta. *Presse Med.* 69, 1961, 771.
6. Freilinger, G., Zangl, A.: Ergebnisse einer Methode der primären Wundnaht nach radikaler Excision sakraler Dermoides. *Klin. Med. Wien* 18, 1963, 444—5.
7. Freilinger, G., Zangl, A.: Ergebnisse einer Methode der primären Wundnaht nach radikaler Excision sakraler Dermoides. *Wien Klin. Wschr.* 75, 1963, 728—9.
8. Gigant, P. F.: Treatment of fistulas and sacrococcygeal cysts. *Ann. Chir. Plast.* 6, 1961, 131—9.
9. Janovský, J.: Příspěvek k operativnímu léčení sakrální dermoidní cysty metodou primární suture podle Laforeta. *Rozhledy chirurg.* 19, 4, 1960, 266—260.
10. Laforet, E. G.: Pilomidal sinus, A Method of Treatment by Primary Closure. *Amer. J. Surg.* 93, 1957, 873—5.
11. Mather, B. S.: Presacral dermoid cyst. *Brit. J. Surg.* 52, 1965, 198—200.